

El xamfrà és lluny de la Gran porta i del Desmaldels-adéus que hi ha plantat al seu davant el client, ronsejaire, fantasieja que les branques, fines i gràcils, l'agombolen en un darrer comiat; vet aquí el nom de bateig de l'arbre.¹ Tot i així, la barreja confusa de xivarri, música i cançons que s'escola de les finestres del tercer pis de les mansions se sent de molt a prop, com si el sarau fos a tocar de la mà. L'aigua del Fossar-de-les-dents-negres —les cortesanes hi esbandeixen la pólvora del maquillatge amb què acostumen a enfosquir-se les dents— retorna, com un mirall, la claror de les animades estances. El trànsit de tartanes no s'atura mai, ni de nit ni de dia. Ja ho veieu: el negoci rutlla a cor què vols cor què desitges. La barriada veïna és Daionjimaè. Hem de dir que aquest nom, daionji,² d'un regust budista inconfusible, no s'adiu gens al tarannà dels carrers. Els naturals del suburbi són del parer que l'indret és, més aviat, de molta bullanga.

Del santuari Mishima en avall, no trobareu cap casa que mereixi aquesta qualificació. Tot són construccions barates de deu o vint habitacles d'una única estança,

1. El relat s'inicia amb un recorregut de la narradora. Comença en un dels quatre xamfrans de Yoshiwara, el recinte de plaer més important de Tòquio a l'època, d'estructura rectangular. La vianant es dirigeix a Daionjimaè.

2. El topònim significa "davant (mae) del temple Daionji". Es tracta d'un temple budista.

amb els alerons de la teulada amenaçant de caure; segons opinió general, un mal lloc per a obrir un negoci. Si us hi passegeu a les hores de llum, us sorprendrà la presència d'unes llargues estibes de rastells de la sort davant les vivendes —la majoria amb la persiana baixa, ja que molts treballen de nit—. Els kumade³ són uns fòtils estrafolaris, una mena de brotxetes fetes de paperim pintat, i enganxat a una curiosa muntura; el darrer retoc consisteix en un polsim de gofun.⁴ N'hi ha escampats pertot arreu, a primera hora els treuen fora a assecar i, en fer-se fosc, els guarden sota sostre. Tota la família hi treballa. I amb quina ànsia!

—Es pot saber què són?

—I ara, em fareu creure que no coneixeu les famoses ofrenes del dia del Gall, la gran festa del mes de novembre que se celebra al santuari Ôtori? Si et vols fer ric, n'hi has de dur una!

Els artesans de debò hi treballen tot l'any. Comencen la feina tan aviat despengen el kadomatsu, l'adreç de pi de la festivitat de cap d'any.⁵ Els afeccionats, en canvi, únicament a la recerca d'un sobresou, no s'hi posen fins a l'estiu. No n'hi ha cap que no vagi brut, amb les mans i els peus tacats de pintura, però tots duen al cap una mateixa idea: els vestits de mudar que compraran, a començament d'any, amb els diners que aconsegueixin arreplegar.

—Oh, Ôtori generós, tu que beneeixes amb l'abundància els fidels que, any rere any, et duen les ofrenes; recorda't, també, dels que s'escarrassen a fer-les!

3. Són una mena de rastells, fets de bambú, amb molts de penjolls de formes i colors bigarrats.

4. Un pigment blanc emprat a la pintura des de l'època Muromachi (1336-1573). S'elabora amb la conquilla d'ostres i cloïsses.

5. El kadomatsu és el parament de cap d'any. El pi simbolitza una llarga vida.

Vagis on vagis, la cantarella no varia. Però el cas és que, fins ara, no se sap de ningú que hagi fet fortuna.

La major part dels residents treballa en alguna feina relacionada amb el recinte del plaer. El pare, per exemple, és un empleat d'un bordell de baixa estofa. Al vespre, el trobareu atrafegadíssim aplegant les fitxes que identifiquen el calçat deixat al rebedor; el so de la fusta serveix d'avís de l'obertura del negoci. A l'hora que molts se la treuen, ell es posa la jaqueta i enfila el camí de la feina. La muller, dreta al seu darrere, frega dues pedres calcàries mentre resa un sortilegi destinat a foragitar la mala ventura. Qui sap si tornarà! Sense voler-ho, es pot veure involucrat en una revenja i acabar víctima d'una batussa embogida de deu espases; o, tal volta, l'esquitxarà el suïcidi d'una cortesana i el seu amant el tràgic desenllaç d'un amor impossible. Són feines arriscades: les baixes passions hi fan estralls. Qui treballa al ram sap que no hi ha garantia de gaudir del sol de l'endemà. Us confessaré que, així que el veig sortir de casa guarnit com si anés a un convit festiu, m'atrapa una sensació d'atonía.

Pel que fa a les filles, una s'ha col·locat al servei d'una cortesana en un prostíbul de primera classe; la segona, s'encarrega de guiar cap als bordells la clientela d'una de les exclusives set cases de te. Corre a saltirons, igual que un pardalet. La veiéssiu com branda ostentament el fanalet amb el flamant nom del local estampat al paper! Què serà d'elles d'aquí a uns anys? Em desconcerta veure l'entusiasme que hi posa. Es belluga com si fos la primera ballarina d'una coreografia davant un públic d'admiradors.

El temps passa de pressa i, un bon dia, sense saber ni com va ni com ve, la trobareu convertida en una senyora d'uns trenta anys vestida amb un conjunt elegant

de quimono i jaqueta blau marí a ratlles vermelles i grogues, i uns mitjons del mateix color. Camina de pressa, fent ressonar el metall del calçat, i abraça un fardellet inconfusible. En arribar a una rònega casa de te, una de les que hi ha a tocar del fossar, s'anuncia picant la palanca del pont llevadís amb la punta de la sandàlia.

—He preferit fer dreuera. Si hagués de passar per la porta principal, no arribaria mai!

Al barri, tots la coneixen per «la costurera».

La manera de vestir de les noies és, per dir-ho educadament, sorprenent. Moltes duen la faixa del vestit sense l'habitual nus a l'esquena. A més, l'amplada és exagerada i, els colors, llampants. No hi hauria res a dir si és tractés d'una dona ja feta, però, quan, com és el cas, són mocoses de catorze o quinze anys, la vergonya et fa girar els ulls! Elles, però, no s'hi amoïnen ni poc ni molt. Es passegen amunt i avall, ben cofoies, xiulant tomaqueres bordes, a pesar que tothom sap que el fruit s'empra per a evitar l'embaràs. Però aquí ningú no ho troba estrany.

Una dona que fins fa quatre dies treballava en un dels prostíbul de mala mort dels carrerons i s'havia fet un nom com a Murasaki tal i tal,⁶ avui ha decidit ajuntar-se amb un tal Kitxi, un brivall de carrer. Estrafent els aires de les casades, posa amb el seu home una paradeta nocturna de brotxetes de pollastre. Per descomptat, cap dels dos no té la més mínima experiència de menar un negoci. En acabar-se els estalvis, comptant que tingui més fortuna que l'aviram, podrà retornar al sojorn del niu de l'antic ofici. Però, als ulls de les jovenetes del barri,

6. Al·lusió al nom d'una heroïna del Genji monogatari (Les gestes del príncep Genji), un conegudíssim relat del segle XI escrit per Murasaki Shikibu. Les prostitutes trien noms literaris com a alias artístic.

aquesta mena de vida és fascinant i la de les mestresses de casa, grisa i fada.

La millor manera de fer-se una idea dels costums d'aquí és fer un tomb pel carrer gran els dies del festival Niwaka del mes de setembre. Ja em direu que us semblen els dots de la canalla a l'hora d'imitar la mímica de Rohachi i les bufonades d'Eiki! L'aprenentatge avança a una velocitat tan accelerada que desbanca, fins i tot, l'ambició de la mare de Menci!⁷ I com que sempre hi ha qui els riu les gràcies, els nens hi tornen encantats una vegada i una altra:

—Aquesta vegada n'hem preparat una de ben sonada!

La procacitat despunta als set o vuit anys i, en endavant, la insolència només fa que créixer. Al cap de poc, es passegen, amb una tovallola a les espatlles, cantussejant les melodies de moda a Yoshiwara. I quan arriben als catorze, se us han escapolit dels dits! Tant se val la classe de música, ells no s'estaran d'avivar les cendres de les cançons escolars amb un rítmic i fogós gi-txon-xon gi-txon-xon. El dia de les competicions esportives va d'un pèl que no entonin una corranda picant. Educar és una tasca difícil, sempre i arreu. Imagineu-vos quin repte, el dels pobres mestres encarregats de la formació d'aquesta mainada!

A tocar d'Iriya hi ha l'escola Ikueisha. A pesar de tractar-se d'un centre privat, hi ha prop de mil alumnes matriculats. És tanta l'anomenada del professorat, que els pares es resignen que els fills s'amunteguin en unes aules del tot insuficients per a albergar un nombre tan elevat d'alumnes. Quan un foraster pregunta per «l'escola», sense donar més indicacions, tothom sap quina busca.

7. Segons la tradició, la mare del savi confucià Menci va ser un exemple notabilíssim de dedicació ardent a l'educació del fill.

Observeu-los a la sortida. El fill del cap del cos de bombers, per exemple. Assaja piruetes i contorsions imitant el pare. Els empleats municipals fan, en dies assenyalats, exhibicions d'acrobàcia obertes al públic.

—Què us ha semblat això? Fantàstic, oi? Sabeu qui fa la guàrdia al pont del canal? El pare!

Potser també hi ha el fill d'un picaplets.

—Oi que el teu pare es dedica a perseguir els morosos del recinte? li etziba un company de cop i volta.

Pobrissó! Un llamp no l'hauria ferit més. L'avergonyeix que es faci esment de l'ofici patern; envermelleix fins a la punta de les orelles.

Vet aquí un tercer: el fill consentit del patró de la casa de plaer més pròspera, precisament aquesta de la qual han encomanat al trist lletrat perseguir-ne els malpagadors. La família, per descomptat, viu en una gran mansió situada a una prudent distància. No us podeu imaginar els fums que té, amb la gorra i els vestits de tall occidental. I amb quina naturalitat els duu! S'hi troba rebé, com peix a l'agua. Fa riure veure com els altres li afalaguen les orelles cridant-lo «senyoret».

També hi ha en Nobu, el noi del temple Ryûge. Fins quan lluirà els cabells infantils? En cas que arribi el dia de tenyir-li les robes de negre, serà el noi, en obediència al secret íntim del cor, qui ho haurà decidit? Sigui com vulgui, no hi ha dubte que fa prou mèrits per a heretar l'ofici del pare, tant és el fervor que posa en l'estudi. Els altres, una mica ressentits amb ell a causa del seu natural retret, li gasten bromes, algunes de ben ximples. Han lligat un gat mort a l'extrem d'una corda i li llencen la bèstia al damunt.

—Au, ensenya que tens ofici! Resa una pregària de difunts!

Però, a hores d'ara, això és aigua passada. D'ençà que és l'estudiant més brillant de l'escola, no hi ha ningú que gosi importunar-lo ni amb la facècia més diminuta. D'estatura mitjana, ja ha fet els catorze anys. És l'únic que duu els cabells tallats arran. Si bé usa un nom seglar, Nobuyuki Fujimoto, a l'aparença del noi, a primer cop d'ull, si fa no fa, igual que la dels altres, s'hi transparenta, com una ombra, la túnica negra dels seguidors del buda Shakyamuni.⁸

8. En ingressar a la vida religiosa, és habitual canviar el nom. En el cas de les sectes budistes, es pot adoptar la lectura xinesa de les lletres. «Nobuyuki Fujimoto» és una lectura japonesa. Cal tenir en compte que el budisme, originari de l'Índia, va arribar al Japó a través de la Xina.